

САМУР

№ 7 (242) 2011-йисан 30-июль

1992-йисан январдилай акъатзава

ЦИЙИВИЛЕР

АЛАКЪАЯР МАДНИ МЯГЪКЕМ ЖЕЗВА

И йикъара Азербайжандин Президент Илгьам Алиева Туркия гьукуматдин кьил Т. Эрдогъан кьабулна. Абурун арада кьве улкве патал гзаф важиблу тир рахунар кьиле фена. И гуьруьидихъ авсиятда Президентдин аппаратдай ихътин малумат ганва: «Азербайжанди Туркия союзникар я. Гъар кьве гьукуматди сад садагъ галаз алакъаяр мадни мягъкемарзава, чпин халкъарин желег патал герек тир важиблу месэляяр гьалзава. И гуьруьиди сиясатдин, экономикадин ва алишерийдин рекъай чи крар мадни вилик тухуз кумек гуда».

СУВАРИН ВАРЗ АЛУКЪЗАВА

Алай йисан 1-августдиз Рамазан варз алукузва. Къафкъаздин Мусурманрин Иорадин кьил Аллагуьубкуьр Пашазадеди мусурманриз и варз лайхлудаказ кьилиз акъудун ва адетриз амал авун патал эвер ганва. «За тГалабзавайди ам я хьи, - лагъана А. Пашазадеди, - са касдини диндиз кьариш гуьрметсузвал тавурай».

Рамазан вацра сив хуниз дуьздаказ амал авуна Кланзава, ички хъуниз ва маса нис крариз рехъ гана Кланзавач. Рамазан вацрахъ авсиятда алай йисан 30-31-августдин йикъар суварин йикъар яз малумарнава.

ФЕСТИВАЛРИН ШЕГЪЕРДИЗ ЭЛКЪВЕЗВА

Къафкъаздин илимдинни медениятдин меркезрикай тир къадим Ахъегъ гила фестивалрин меркездиз элкъвезва. Алай йисун ина кьве чХехи фестиваль кьиле фена: «Дагъустандин хизан» тГвар алаз Кьиблепатаан Дагъустандин районрин хизанрин ансамблрин фестиваль ва «Къугьугъ, руьгъ» тГвар алаз лезги халкъдин милли музыкадин алатрин фестиваль. И мярекатар Ахъегъ райондин кьиле авайтуру ДР-дин Медениятдин Министертвудихъ ва Халкъдин Яратмишунрин К'валихъ галаз санал тешикина.

Гила лезги ва лезги груптадин халкъарин жегьил манидаррин фестиваль кьиле тухуз Кланзава. Са шакни авачиз, и мярекатни вичин мураддив агакъда.

ХУЬРУЪН САНАТОРИЯ СЕЙЛИ ЖЕЗВА

Са шумуд йис инлай вилик СтГал Сулейманан райондин Къулан СтГал хуьре эцигна кардик кутур «Кпул-Ятар» санаториядин мумкинвилер виликандилай хъсанди хъанва. Ина сагъламвал мягъкемардай чХехи меркез-шегъер арадал гьизва. Цийи эцигунри йиса 300 кас къабулиз жседай мумкинвал ганва. Санаториядин пешекарар хъсанбур хъанва. Ина инсанрик гзаф акатзавай жгалъайринни К'ларабрин, рик'инни дамаррин, руфунинни ратарин, нервийрин, урологиядинни гинекологиядин, хамунин ва маса азарар дарманрикай менфят кьачун тавуна сагъариз жседай шарт'ар арадал гъанва. Гьак' т'Гуьнар гун, ксун-къарагъун, ял ягъун, машгъулатар тешикулун, сиягъатриз фин, маса шарт'арни артухарнава.

Вичихъ гьа ихътин агалкъунар авайвилай санатория неинки Дагъустандиз, гьак' и вири Россиядиз сейли жезва. Къуд-вад йисалай ина йиса 500-600 кас къабулиз ва абуруз къуллу-гъиз жседа.

«САМУР» АКЪАТИЗ 20 ЙИС Я!

ХАЙИ ЧЛАЛ ВИЛИК ТУХУЗВА

«Самур» за ара дат'ана к'елзавай газетрикай я. Авайвал лугъун хьи, 1997-йисалай инихъ, яни чи пешекар журналистар Седак'ет Керимова ва Муьзеффер Меликмамедов газетдив агатай йикъалай ам гзаф марагълу хъанва. Чалакай, тарихдикай, медениятдикай, адетрикай газетдин чинриз акъатнавай макъалаярни очеркар гьикъван к'иметлубур я.

Ч'алахъ галаз алакъалу месэлайрикай лугъун. «Самурди» саки хайи ч'алан патахъай вири къайгъуяр вичин хивез к'ачунва. Ада дат'ана лезги ч'ал авай гьал ахтармишзава, ам вилик тухуз алахъзава. Гьавилай газетдин вичин ч'ал, вири лезгий гьавурда гьатдай михъи лезги ч'ал арадиз атанва. «Самурди» литературный ч'ал к'вачел акъалдарунин, ам девлетлу ва хци авунин карда лайхлу роль кьугъвазва. Газетдихъ кьилди гафарган («гафалаг») хъанва. Чалакай макъалаяр кхъизвай журналистри Къуба нугъатра чи литературный ч'алан фондуна гьат тавунвай, адак кухтун чарасуз тир вижевай гафарни, терминарни, ибарярни авайди субутзава.

Газетди нугъатдин гафарикай дуьздаказ менфят к'ачуна чи литературный ч'ал гегеншарзава, девлетлу ийизва. Са гафуналли, газет дат'ана лезги ч'ал вилик тухуз алахъзава. Гьа и месэла фикирда къуна за жуван 2007-йисуз Магъачкъалада чапдай акъудай «Неологиядиз гъахъун (ва я ч'ала цийи гафарин месэляяр)» ктабда «Самур» газетдайни мисалар гъанва. Сифте яз и газетдин чинриз акъатнавай кхъираг, маничи, папат'и, папархъан, тапархъан, хатахъан, пузарламиш, к'емпил, туьхвед'и,

тумпуц, ч'алуч, хуьруьбан, кирам, къараф, сублубан, кукунт'лах, к'етлеяр, гьутутан, эгливал хътин ц'удралди гафарихъ «кандидатвилай экъеч'на» лезги ч'алан гъар жуьредин стилра ишлемишдай мумкинвал ава. Гьа инал лугъун хьи, «Лезги ч'алан словарь» туьк'уьрдайла за «Самур» газетдин чинриз акъатнавай гзаф гафарикайни менфят к'ачунва.

Ч'ал вилик тухун - им ч'ала вичи къуллугъзавай халкъдин, я халкъдин векилрин фикирар авайдалай генани ачухдиз, авайдалай генани хъсандиз, авайдалай генани дериндай лугъуз алакъунин мумкинвилер артухарун лагъай гаф я. Гьайиф кьведай кар ам я хьи, «ч'ал вилик тухузвайди я» лугъуз са бязи кьелемзгълийри лезги ч'алан т'ебиатдив къан тийидай гафар арадиз гьизва. Зи фикир ихътинди я: цийи гафар арадиз гъана к'анда, гафар туьк'уьрна к'анда, амма ч'алан къанунар вилив хвена. И барадай завай чешне яз рагъметлу Агъед Агъаеван яратмишунар кьалуриз жеда. Адан «Пад хъайи рагъ» эсерда 300 гафунилай виниз вичи туьк'уьрай гафар ава. Гъар са гаф арадиз атуни к'урулушни, гъар са гафунин манадин к'урулушни к'елзавайда фадлай чидайбур хъиз къабулзава.

Эгер чна чаз, - цийи гафар виридалайни гзаф ни фикирзава, цийи гафар виридалайни гзаф ни арадиз гъана, - лагъай суалар гайит'а, мумкин я, гзафбуру сифтени-сифте Азиз Алеман тГвар къада. Дутъриданни, лап къад лагъай асирдин юкварилай кьедалди шаирди вишерарди цийи гафар, гафарин ибараяр теснифна.

Адет яз а гафар ч'алан системадал бинымиш хъана арадиз гъанвай-

бур я, а гафарин мана чпин к'урулушди ачухзава. Мисал яз ихътин гафар гъиз жеда: гьвашуьсте, кашуьсте, дуьньябег, муьминдар, гьалгъанар (водоросль), мич'ем (мич'и чка), мич'ик'е (светлячок), бадара (поведение), к'амс (ведьма), шабагъ (награда) ва мсб.

Эхиримжи вахтара чи кьелемзгълийри чпин эсерра вишерив агакъна лезги ч'алан такъатрадди чпи туьк'уьрнавай цийи гафар ишлемишзава. Им хъсан гьал я. Цийи гафар арадиз гъуник маса кьелемзгълийри хъиз, «Самур» газет акъудзавай, чи тГвар-ван авай шаирарни журналистар тир Седак'ет Керимовади ва Муьзеффер Меликмамедовани ч'ехи пай кутазава.

«Самур» лагъайла зи фикирдиз кьилди-кьилди манаяр авай кьве гаф кьвезва. Сад лагъайди - аял ч'алавай за яд хъайи вац'и, хуьруьн яшайиш, дуланажагъ таъминарзавай вац'и, Къуба пата авай лезгийри Куьре патан лезгийр сад ийизвай вац'и... И Самур генани гурлу хъуй, адан яд садрани кьери тахъуй, ада гьамиша лезгийрин гумрагъвилихъ ярай. Адал алай вири муькьверикай дуствилин, стхавилин алакъаяр артухардай муькьвер хъурай. Кьвед лагъайди - «Самур» газет. Заз чиз, 20 йисан кьене газетдикай халкъдин мефт, халкъдин мез хъанва. Къуй ада Самур вац'и хъиз яргъалди яшамишрай. Къуй и «Самур» вичин халкъдиз вафалу, гьамиша герек, даях хъурай.

Агъмедулагъ ГУЪЛМЕГЪАМЕДОВ,
филологиядин илимрин доктор,
профессор, Россиядин Тебии
Илимрин Академиядин академик

ЖЕЧ ГЪА!...

Алатай асирдин 1970 - 80-йисара Дагъустандин телевидениди милли ч'аларал республикадин театри эцигнавай тамашаяр кьалурзавай, шаиррихъ, кхъирагрихъ галаз гуьруьшар тешкилзавай, абуру хайи ч'алал чпин эсерар к'елзавай, хизанрин ансамблрин конкурсар кьиле тухузвай. И карди милли ч'алар, меденият, журналистика хуьз ва вилик тухуз кумек гузвай.

Алай вахтунда республикадин телевидениди гьафтеда 40 декъикъада милли ч'аларал телегунугар тухузва. Ихътин гунугар тухуни, бажагъат, милли ч'алар хуьда, абуру вилик тухуда. Республикада демократия къулу-къулухъ физва жал? Ина милли ч'аларал хабарар, таржума авуна кинояр, кьецепатан каналдин метлебулу программаяр мус гудат'а? Европадин Советди, Евросоюзди ва Россиядин Федерациядин Регионар Вилик Тухунин Министерстводи кьве варз инлай вилик Магъачкъалада тешкилай семинар-тренингдилай гуьгъуьниз «Дагъустан» РГВК-ди милли ч'аларал тухузвай гунугрин къадар артухарун, гьатта чечен ва азербайжан ч'аларалдини гунугар кьалурун кьарардиз кьачунва лугъузва.

МЕГЪАМЕД ЯРАГЪВИДИ ЛАГЪАНАЙ...

- Инсандин лайихлувал ада авур крарилай чир жеда.
- Гъар са мусурман азаддиз яшамиш хъана к'анзавайди я.
- Чаз лук'и хъунилай ч'ехи кич'евал авач.
- Адалатсузвилини аксина женг ч'угу, жувни адалатсуз жемир.
- Жув вуж кас ят'а рик'елай ракъурмир.

ЛЕЗГИ ХАБАРАР

УРАЛ

30-ДАЛАЙ ГЗАФ ШЕГЪЕРРА

Россиядин ахтин са виляят, ахтин са чехи шегъер авач хьи, ана лезгийр яшамаш тахъурай. Москва, Санкт-Петербург, Екатеринбург, Челябинск, Красноярск, Волгоград, Казан, Уфа хтин шегъерра, Тюмень, Свердловск, Челябинск, Курган, Астрахань, Волгоград, Сургут виляятра, Красноярск крайда, Татарстан ва Карелия хтин республикайра, Ханты-Мансийск, Ямало-ненецк автономный округра лезгийрин къадар иллаки пара я ва абуру инра чпин шудралди медениятдин автономияр, меркезар, жемиятар арадал гъанва.

И йикъара Уралда яшамаш жезвай лезгийри хабар гайивал, Уралдин федеральный округдин 30-далай гзаф шегъерра лезгийр яшамаш жезва ва абурухъ гъар шегъерда чпин медениятдин автономиярни меркезар ава. Уралда яшамаш жезвай лезгийрин къадар 110 агъзурдалай алатнава.

ДАГЪУСТАН

МАД ГАЗЕТАР АКЪАТДА

Газетрални журналрал, телеканалрал гьалтайла Дагъустан Россияда вилик жергейра ава. Алай вахтунда ина 300-дав агакна газетар акъатзава, 14 чалал радио рахазва, 6 чалал телегунугар къалурзава.

Дагъустанда виридалайни гзаф газет келзавайбуру лезгийр я. Тираждал гьалтайла «Лезги газет» къвед лагъай чкадал ала. Сад лагъай чка «Дагестанская правда» газетди къазва. Алай йисуз «Лезги газет» 11 агъзурдав агакна инсанри кхъенва. 1990-йисуз газетдин тираж 17 агъзурдав агакнавай. Дагъустандин 50-далай виниз газетрин чинриз лезгийрин тарихдикай, адан гьялна кванзавай месэлайрикай, медениятдикай, адетрикай, чалакай ара датана макъалаяр акъатзава. Санлай Дагъустанда ва Россиядин чара-чара виляятра акъатзавай 60-далай виниз газетар лезгийринбуру яз гьисабзава. 20-дав агакна газетарни журналар лезги чалал акъатзава. Виликай къвезмай йисуз Дагъустанда лезги ва урус чаларал лезгийрин аслу тушир мад са шумуд газет акъатда.

КЪАЗАХСТАН

АКТАУДИН КАРЧИЯР

Алай вахтунда Къзахстандин Актау шегъерда агъзуралди лезгийр яшамаш жезва. Инин са къадар лезгийр вири республикадиз агалкъунар авай карчияр хъиз сейли хъанва. Абурукай Зарета Фаталиева вичин хусият тир «Берекат-ф» ТОО твар алай бизнес меркездин къилин директор я. И меркез «АК-НЕК» твар алай некдедин заводдикай, кафеярикай, рестораникай ибарат я. Адахъ Астанадани филиалар ава. Лезги дишегълиди регъбервал гузвай, 500 касди кваллахзавай кархана вири республикадиз сейли я.

Лезги Сефижан Набиева 2002-йисалай «Цаки» ТОО карханадиз регъбервал гузва.

Вичин ери-бине Азербайжандин Кцар райондин Пирал хурьяй тир Фахри Агъвердиев «Актау-Нефтемаш» ТОО-дин къилин директор я.

Вич асул Къиблепатан Дагъустандай тир Агъмедулагъ Гьамзатован са гада ва ирид рушни Актаудин сейли карчияр я.

Я инсанар, квез жезвай
вири хъсанвилер
Аллагъдин патай, вири
писвилер куь патай я.

Къурьандай

ВИЧИН КАРДА ШАРВИЛИ ТИР ШАИР

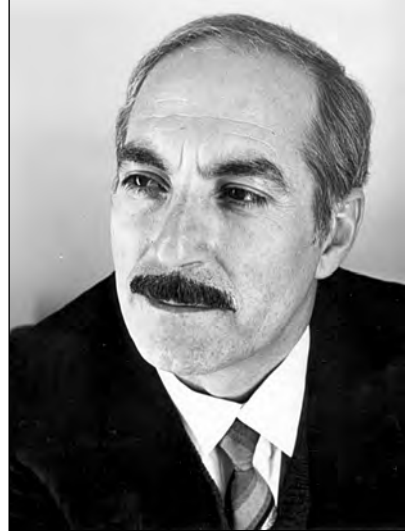
Адаз и йикъара чехи къагъримандин тварунихъ галай премия гана

Алай йисан 27-июндиз Ахцегъа эхиримжи кве виш йисан девирда лезги халкъдин умуьурда вич киле тухун виридалайни чехи вакъиа тир «Шарвили» эпосдин сувар мад гъилера гурлудаказ кьейд авуна. Машгъур алим ва зари рагъметлу Агъед Агъаева, Дагъустандин виликан прокурор, гила Дербент шегъердин регъбер Имам Яралиева ва Ахцегъ райондин регъбер Сафидин Мурсалова къил кутуна, 2000-йисалай инихъ гъар июндин эхиримжи киш юкъуз къадим Ахцегъ шегъерда гегъеншдиз кьейдзавай и мярекат Дагъустандин вири халкъарин сувариз элкьвенва.

Сувар киле тухузвай вахтунда илимдин, литературадин, искусствондин, спортдин хилера чехи агалкъунар къазанмишнавай къегъал рухвайризни рушариз «Шарвилидин» премия гун адетдиз элкьвенва. Кве йис инлай вилик литературадин хилей тайинарнайва премиядин лауреатвиллин тварциз чи твар-ван авай шайр, гьикатячи, журналист, композитор, «Самур» газетдин къилин редактор Седакъет Керимова лайихлу хъанай. Алай йисуз и вини дережадин премия жюридин сад тир къарардалди машгъур шайр, журналист, тарихчи ва чалан зурба пешекар, гьеле советрин девирда вич кве медалдизни «Къизил кълем» премиядиз лайихлу хъайи «Самур» газетдин къилин редактордин заместитель Муьзеффер Меликмамедоваз гана.

Вичин карда Шарвили тир чи шайр и тварциз фадлай лайихлу хъана кванзавайди тир. Лезги литературада эссе жанрдин бине кутур, гьеле алатай асирдин 90-йисарин сифте къилера вичин «Лезги твар алатла...» ктабдалди вири халкъдиз сейли хъайи адан гзаф шиирар келдайбуруз хуралай чида. Сифте яз чи поэзиядиз публицистикадин поэмаяр гъайи, лезги литературадиз политический лирикадин къиметлу инжияр тир «Гележет», «Зи къазаяр, зи сузаяр», «Зи дунья», «Касар» хътин поэмаяр гайи М.Меликмамедован гьам и, гьамни «Эрекьистан», «Эрекьдин тариф», «Вужар я чун?», «Жуванбуру», «Демократия» хътин сатирадин поэмаяр ва шиирар вири халкъдиз сейли я. И эсерар кассетайриз кхъенва ва гзаф инсанри чпин квалера хуьзва. Шайрдин «Лезги твар алатла...» ктабдикай «Дагъустандин халкъарин меденият ва адетар» тарсуна учебник хъиз менфят къачузва, гьакI адан маса эсерарни мектебра чирзава.

Халкъдиз женгчи шайр ва журналист хъиз сейли хъанвай, лезги ва азербайжан чаларал кхъенвай «Йифен экв», «Беневша хъиз экъечИда», «Кванидаз кве виш мани», «Полковникдин кьин», «Касар» ва маса ктабрин автор тир Муьзеффер Меликмамедован эхиримжи йисара чи тарихдиз талукъарнавай, 1810-1840-йисара лезгийри урус чапхунчийрихъ галаз члугур женгерикай кхъенвай

«Къубадин гьулгъула» (2004) ва 1918-1928-йисара эрмени дашнакри ва большевикри чи халкъдин килел гъайи мусибатрикай кхъенвай «Къанлу дере» (азербайжан чалал, 2009) ктабар гъилай-гъилиз физва. И ктабра ада сифте яз лезги халкъдин шумудни са къагъриманар винел акъуднава. Алай вахтунда ада азербайжан чалал лезгийрин къагъриман хва Гъажи Давудакай кълемдиз къачунвай ктаб чапдиз гъазурнава.

Редакциядин коллективди ва келзавайбуру шайр-журналист Муьзеффер Меликмамедоваз «Шарвилидин» премия тебрикзава ва адаз яратмишунрин рекъе мадни чехи агалкъунар тлабазва.

«САМУР»

«СУВАРИЗ» ХАЛКЪДИН КОЛЛЕКТИВ ТВАР ГАНА

И йикъара Азербайжан Республикадин Спортдинн Туризмдин Министерстводи «Азербайжан чи умуми квал я» твар гана Бакуда киле тухвай республикадин халкъарин ва этнический группайрин жегъилрин музыкадин фестиваль «Сувар» Лезги Манийринни Къуьлерин Ансамбль патал генани мешреб алай кар хъана. Виликан йисара хъиз, и гъилерани «Сувари» сад лагъай чка къуна. Республикадин спортдинн туризмдин министр Эбуьфез Къараева ва юриди ансамблдин агалкъунриз чехи тир къимет гана. И мярекатдилай гъгъуьуниз министрди «Сувариз» халкъдин коллектив твар гунин гъакъиндай серенжемдиз къул члугуна. Им вичин 15 йисан юбилей кьейд ийиз гъазурвилер акъазвай вахтунда ансамблдиз гъукуматдин патай чехи пишкеш хъана.

1996-йисуз чи твар-ван авай зари, журналист, композитор, Азербайжандин медениятдин лайихлу кваллахдар Седакъет

Керимовади арадиз гъайи ансамблди алатай цлувад йисан кьене чехи агалкъунар къазанмишна. С.Керимовади цийи къурулуш гайи халкъдин манийри ва къуьлери, гъакIни ада вичи тесниф авур лугъуз тежедай къван везинлу манийри тамашачияр рамна, ансамблдиз лайихлувилер гъана, ам вириниз сейли авуна. «Сувари» Москвадин съездрин имаратда, Бакудин операдинни балетдин театрда гайи концертар ахтин вини дережадинбуру хъана хьи, халкъди кьедалди абур рикелай ракъурзавач. Гъа икI, йисалай-суз машгъур жезвай «Суварин» къуд альбом акъатна, адан суракъар къецепатан уьлквейрай атана.

Турккиядин Гъукуматдин Телевидениди «Сувар» и уьлкведиз теклифна. 2009-йисан 5-7-майдиз С. Керимова киле аваз Турккияда хъайи ансамблдикай TRT AVAZ программаци са сятдин гунуг члугуна. «Гуьгуьлдин багъ» твар алай ва 27 уьлкведи къалурай и гунугди лезги ансамбль дуньядиз сейли авуна.

«Сувари» алай йисан 19-мартдиз Москвадин Бауманан тварунихъ галай медениятдин имаратда гайи концертдикай и шегъердин агъалияр исятдани хушдаказ рахазва. Россиядин, Азербайжандин, Дагъустандин 60-далай гзаф газетризни сайтариз и мярекатдикай макъалаяр акъатна, телеканалри сюжетар къалура. И концерти чи хайи ансамблдин агалкъунриз тек са лезгийри ваъ, гъакI маса халкъарин векилринни чехи тир къимет гузвайди мад гъилера субутна.

«Самур» газетдин кваллахдарри ва чи республикадин агъзуралди тамашачийри С.Керимова киле аваз йисалай-суз мадни чехи агалкъунар къазанмишзавай «Сувар» ансамблдин коллективдиз цийи твар мубаракзава. Ваз гъукуматдин манийринни къуьлерин ансамблдин твар гудай югъ алуькрай, «Сувар»!

«САМУР»

ПИРАЛВИ ТАМЕРХАНАН ХВА

Петербург Россиядин лезгийр гзафни-гзаф яшаминш жезвай шегьеррикай я. Ина умуыр гьалзавай чи ватангьлийрин арада алитар, муаллимар, инженерар, экономистар, бизнесменар, спортсменар, эцигунрив машгьул ксар ва масабур ава. РикI шадардай кар ам я хьи, эхиримжи йисара абуру ина лезгийрин диаспора арадиз гьанва. Йиса кьведра халкьдин суварар, гьабуркай яз Яран сувар санал, гурлудиз кьиле тухун ина хьсан адетдиз элкьвенва. Лезги адетрив кьадайвал чпин рафтарвилер хуьн патал мукьвал-мукьвал агатзава жуванбур. Гьа икI, хайибурухь яззава абуру, дидед члалаз икрам ийиз чирзава чпин веледриз. Азербайжандинни Дагьустандин тавсиб члугвазвай лезгийри элдин межлисар марагьлуз, рикIел аламукьдайвал тухун, инсанрихь руьгь кутун патал чка атунивай тIвар-ван авай кьелемгьлийриз, алмирзини ихьтин мярекатриз эверзава.

Петербургдин вилик-кьилик галай лезгийрикай гаф кватайла гзафбуру полковник Сережа Агьамирзоеван тIвар члехи гьурметдалди кьада. Гзафбуруз ам «Пиралви Тамерханан хва» хьиз чида.

1958-йисуз КцIар райондин Пиралрин хуьре Тамерхананни Гьамиятан

хизанда дидедиз хьайи Сережадал и тIвар адан бубади вичихъ галаз санал Ватандин Члехи дяведин йисара душмандин аксина кьегьалвилелди женг члугур дустунин хатурдай эцигнай. Вад гадани са руш члехи жезвай и кIвале Сережа гьвечли чIавайла кIелунал рикI хьуналди, вичин жуьреба-жуьре алахьунрадди тафаватлу хьанай. Хуьруьн мектебда 4-синиф акьалтIарай ада юкьван мектеб Дербент шегьерда кутьягна. Владивосток шегьерда аскервал авурдалай кьулухъ и виклегъ ва саваду гада Ярославдин Гьукуматдин Эцигунрин Институтдик эчекIна. Инаг акьалтIарай жегьил 1985-йисуз Ленинграддиз (гилан Петербургдиз) куьч хьана ва гьа чIавайла и шегьердин военный объектрал кIвалахзава.

23 йис я ам ара датIана РФ-дин Кефер-РагьакIидай Федеральний Округдин важиблу объектар эцигунив машгьул яз. Учасокдин инженервиле тайинарай ам са шумуд йисалай лап члехи военный тешкилатдин кьилин инженер хьана. Гуьгьуьнлай «Плисецк» ва «Новая Земля» космодромар, гьакIни Президентдин дарамат эцигуник вичин пай кутуна.

Сережа Агьамирзоева алай вахтунда Россиядин Кефер-РагьакIидай Федеральний Округдин хьуси эцигунрин кьилин идарадин отделдин начальнивиле кьуллугьзава.

Зегьметдал рикI алай, гьахъ кIани, кьени кьилихрин инсан тир Сережадин кьетIенвилерикай сад вичин ватандал, хайи хуьрел, мукьва-кьилийрал дамахун я. Садбуру хьиз са гаф лезгидал, кьве гаф маса чIаларал лугьудач ада. Пиралрин нугьат авайвал хвенвай ам дидед чIалал акьван фасагьатлудака рахада хьи, рикI ахъа жеда ви. Дидедизни бубадиз лагьайтIа, рикIивай икрамда ада. Йиса кьведра, пудра хкведа ам хайибурун кьилив, вичелай алакьдай куьмекар гана, чанрикIна хьфида вичин кIвализ. Са гафуналди, гзафбуруз чешне кьалуриз жеда ам.

Аваз хьурай ихьтин кьегьалар вирина.

АЗИЗРИН СЕВДА

ОН БЫЛ ПРИМЕРОМ ПОРЯДОЧНОСТИ

В течение нескольких десятилетий прошлого века кусарский район считался кузницей партийно-советских руководителей. Долгие годы десятки кусарцев руководили партийными, комсомольскими и исполнительными комитетами отдельных районов, занимали ответственные должности во многих республиканских учреждениях, организациях.

Одним из таких руководителей был Кямилль Юсуф оглы Ягубов. Этот интеллигентный человек был примером порядочности. До сих пор многие помнят его, как ответственного, исполнительного, и в то же время доброжелательного человека.

Ягубов Кямилль Юсуф оглы родился в 1910 году в селеении Хулуг Кусарского района. После окончания сельской школы поступил в Кубинский Сельскохозяйственный Техникум, который окончил в 1930 году. Работал он агрономом в Худате, затем завгосомом Хачмазского райкома комсомола, далее секретарем Хачмазского, Кусарского и Кюрдамирского райкомов комсомола инструктором ЦК Комсомола Азербайджана. В 1937 году был избран членом президиума Азербайджанского Комитета Профсоюза рабочих Рыбной Промышленности Юга, избран председателем этого комитета.

С июля 1939 года по март 1940 года работал заведующим сектором кадров ЦК КП Азербайджана, 6 марта 1940 года был избран вторым секретарем, а в январе 1941 года первым секретарем Маштагинского РК партии. С мая 1942 по декабрь 1946 года работал первым секретарем Казахского РК КП Азербайджана.

Затем с января 1947 года работал заместителем директора Бакхлебторга, директором Дивичинского, Хырдаланского и Кусарского лесхозов.

В 1962 году по окончании Азербайджанского Сельскохозяйственного Института поступил на работу в Министерство Заготовок в качестве инспектора. После упразднения этого министерства работал старшим агрономом по контролю за производством и сбытом овощных и бахчевых культур и картофеля во вновь организованном Министерстве производства и заготовки сельхозпродукции.

За большие успехи в руководящих должностях он был награжден «Орденом Трудового Красного Знамени» (1943), «Орденом Отечественной войны II степени» (1945), «За Оборону Кавказа» (1944), «За Доблестный Труд в Великой Отечественной Войне» (1941-1945), «За Трудовое Отличие» (1966). Он был не просто ветераном труда, но и примером трудолюбия для многих. Воспитывал своих четверых детей в духе любви к родине. Ушел из жизни Кямилль Ягубов в 1986 году, оставив после себя добрые воспоминания.

“САМУР”

ВИНИ ДЕРЕЖАДА АВАЙБУР

Россиядин лезгийр гзаф яшаминш жезвай вилайтрикай садни Калуга я. Вилайтда чи халкьдин тIвар хкажзавай кьегьал ксар гзаф ава. Мисал яз, са шумуд ордендин сагьиб, Калуга вилайтдин Собранидин депутат, «Россиядин лап хьсан инсанар» энциклопедияда тIвар гьатнавай, вичин тежриба вири Советрин Союзди чирай виликан «Октябрьский» совхоздин (гилан СПК-дин) кьил Мегьамед Салигьов, Калугадин онкологиядин диспансердин кьилин духтур, медицинадин илимрин доктор, профессор Вагьид Вагьидов ва масабур кьалуриз жеда. Тек са СПК-да 200-далай гзаф лезгийри кIвалахзава.

Добро
наказуемо.

Русская народная
поговорка

ДЖАЛАЛ АББАСОВ - ПОБЕДИТЕЛЬ КОНКУРСА

Азербайджанский певец Джалал Аббасов стал победителем I конкурса песни тюркоязычных стран, состоявшегося в городе Силифке турецкой области Мерсин, в котором принимали участие представители 20 стран.

Единогласным решением жюри конкурса, организованного по инициативе Türksoy, в состав которого вошли представители Казахстана, Кыргызстана, Крымской области Украины и Турции, Джалал Аббасов был объявлен победителем. На эту награду он был удостоен за исполнение песен «Эй вэтэн» (слова Демира Гедабейли, музыка Эльзы Ибрагимовой) и «Гёзел хейт» (слова Пенаха Рустама, музыка Эльдара Мансурова).

Напомним, что четыре года тому назад Джалал Аббасов стал обладателем Гран при на республиканском фестивале «ВакI геселери» (Бакинские вечера).

Второе место присуждено певице из Казахстана Араим Юкеновой, третье место занял также певец из Азербайджана - Нурлан Азизбейли.

Социальной премии Türksoy удостоен певец из Кыргызстана Курал Чокоев, турецкая певица Феза Дензиек получила приз муниципалитета Силифке.

Победитель конкурса Джалал Аббасов получил денежную премию и диплом Türksoy.

АзербТадж.

“САМУРДИН” МЕКТЕБ

ЧАКАЙ КХЪЕНАЙ

Лезгидихъ пул хъайила...

Са бязи милетрин инсанри (за абурун тварар къазвач) пул хъайила, квалер чуклурна, цийикла эцигда. Садбуру къизилар кватда. Амма лезгидихъ пул хъайила, ада илимдин ахтармишунар кыле тухуда, диссертацияр кхыда, алимвипин твар къазанмишда. И кар заз Ахцегьрин музейдиз фейила, са цал ацлана авай къван лезги халкъдин алимрин, устадрин суьретри субутна. За риклывай куь гьунаррал дамахзава!

Фазу АЛИЕВА,
Дагъустандин халкъдин шаир

Гъиле чилер гъатайла...

Авайвал лугьун, лезгийрин гъиле чилер гъатайла абуру мешребсуз гьалда авай баялхухарни галаз женнетдиз элкьурда. Цин чешмейрин патарив тарар цада. Гарари ва ятари тухузвай чилер хуьруьн майишатдин бегьерлу мулкариз элкьурда. Абуру гьакъни дагъдин ценерив гвай чкайра тамар арадал хкида, цийи тамар кутада. Лезгийрин цийи багълар ва уьзюьмлухар кутунални гзаф рикл ала.

А.ХРАМОВ, журналист, Москва.

Эцигунрик кьил кутурла...

Маса милетрин векилрини хиве къазвайвал, лезгийр эцигунрални абадвилерал рикл алайбур я. Къазахстандин члехибур гьахълудаказ лугьзва хьи, Актау шегьердин члехи пай лезгийри эцигнавайди я. Абуру ина абадвилерни кыле тухванва. И шегьерда яхъдиз и кылай а кылиз къекъвей инсан инин михъивили, гуьрчеквили, къанун-къайда хъуни, инсанрин арада авай чими ва стхавилин алакъайри гьейранарзава. Маса

халкъарин векилри хиве къазвайвал, шегьердиз ихътин михъивал, адалат, къанун-къайда гъанвайбур лезгийр я.

Исамудин АГЪМЕДОВ,
Дагъустан Республикадин халкъдин артист.

Къуллугъ кылиз акъуддайла...

Россияда гьукуматдин къуллугъар кылиз акъудзавай лезгийр гзаф ава. Абуру гъамиша регьбер къуллугърал чешне къалурда. Ихътин ксарикай садан гьакъиндай лугьун. Вичин агалкъунриз ва алакъунриз килигна Сейфудин Шихалиев Россиядин Кефердинни Рагъакъидай патан Федеральний Округдин Балтикадин таможнядин Пушкинский таможнядин постунин члехиди тайинарнава. Ада регьбервал гузвай са йисан къене 63 къуллугъчидикай ибарат тир и пост уьлкведин квенквечи постарин жергедиз акъатна. Ам кыле акъвазнавай постуни гьукуматдин бюджетдиз вацра 40 миллиард манатдив агакьна пул гьизва. Килиг садра, гьикъван члехи рекъем ятла...

Юрий КОЛЫВАНОВ,
журналист, Санкт-Петербург.

Акъажунрив эгечлайла...

Лезги спортсменар акъажунрин майдандиз экъечлайла гъамиша гъалибвал къазанмишиз алахъда. Абурун гьунарри багърийрик, миллетдик, уьлкведик дамах кутада. Гъавилай лезгийрин арадай Дагъустандин, Азербайжандин, Россиядин, Европададин, дуьньядин, гьакъни шумудни са маса уьлквейрин чемпионар акъатнава. Ихътин члехи ва мешреблу агалкъунар халкъдихъ галаз алакъалу я. Лезгийр илимдал хъиз, спортдални гзаф рикл алай халкъ я.

Рамидин КЪАЗИМЕГЪАМЕДОВ,
къудра Европададин ва дуьньядин чемпион.

ДУЪНЪЯДИН ЧЕМПИОН

Алай йисан 24-26 июндиз кемпо-каратэдай Азербайжанда кыле феи дуьньядин чемпионатда жегъил аялрин арада Бакудин 134-нумрадин мектебдин IX синифда клелзавай Исрафилов Бахтияр Исметан хва къайдасуздаказ къуршахар къунай (45 кг) чемпион хъана.

Адалай вилик Бахтияр алай йисан 7-майдиз Бакуда кыле феи республикадин чемпионатда сад лагъай чкадиз алай хлу хъанай.

Алатай йисуз республикадин чемпионатдин гимишдин медаль къачур Бахтияра дуьньядин шумудни са турнирра сад лагъай, къвед лагъай ва пуд лагъай чкаяр къунай. Пуд йис я Бахтияр спортдин и хилев рикл алаз машгъул жез.

Мад са алакъун ава адахъ – «Лезгинка» къуьл. Ругуд йисалай Бакудин «Лезгинка» къуьлуни мектебда чирвилер къачузвай ам са шумудра «Сувар» ансамблдихъ галаз санал сегънедизни экъечинава. Адан цлай, ялав галай къуьлуни гзафбурук руьгь кутазава. Бакудин, вичин бубадинни дидедин хайи хуьрер тир Лечетринни Ясабрин демерихъ ада къуьлдайла вирида и виклегъ гададиз гурлуз капар ягъида.

Ихътин алахъунар авай гадади мектебдани хъсандиз клелзава.

АРИФДАРРИН ГАФАР

Дидед члал, халкъдин тарих, меденият чин тийизвай касдивай дуьзгъун са затни арадал гъиз жедач.

Аристотел

Гаф дарман хъиз я, гзаф къадарда адакай зиян ава, тлимил къадарда - хийир.

Гъазрет Али (А.р)

Зегъмет гъахълу кар патал серф ая.

Биас

Илимни рузи хъиз важиблу я.

Гъасан Алкъвадарви

Чирвилер къачур касди дуьнья къазанмишда.

Низами Генжеви

ИМУЧА-МУЧА

Имуча-муча,
Муч - халича:
Къавалайни чархалай
Аватда - ам рекъидач,
Цукай ва гьакл вацукай
Хкатда - ам рекъидач,
Къведа ви гуьгъуьна -
Къвачерив ван ийидач.

Халу - яргъи -
Чамардава.
Хтул - куьруь -
Чуквардава.

Са къвачел къекъвез,
Гелер я гзаф,
Гъар са кам вегъез,
Хкатда са гаф,
Гелер рахада
Инсандин члалал,
Лагъ ам вуч ятла -
Гъайван? Къуш я жал?

Вуна гъиле къаз,
Вав вугудайди,
Далу кланик кваз,
Пар тухудайди.

Чехъди-черехъ,
Пехъди-перехъ -
Сар тарашиз,
Гъилер - яклун,
Вич - кларасин,
Сарар - ракъун.

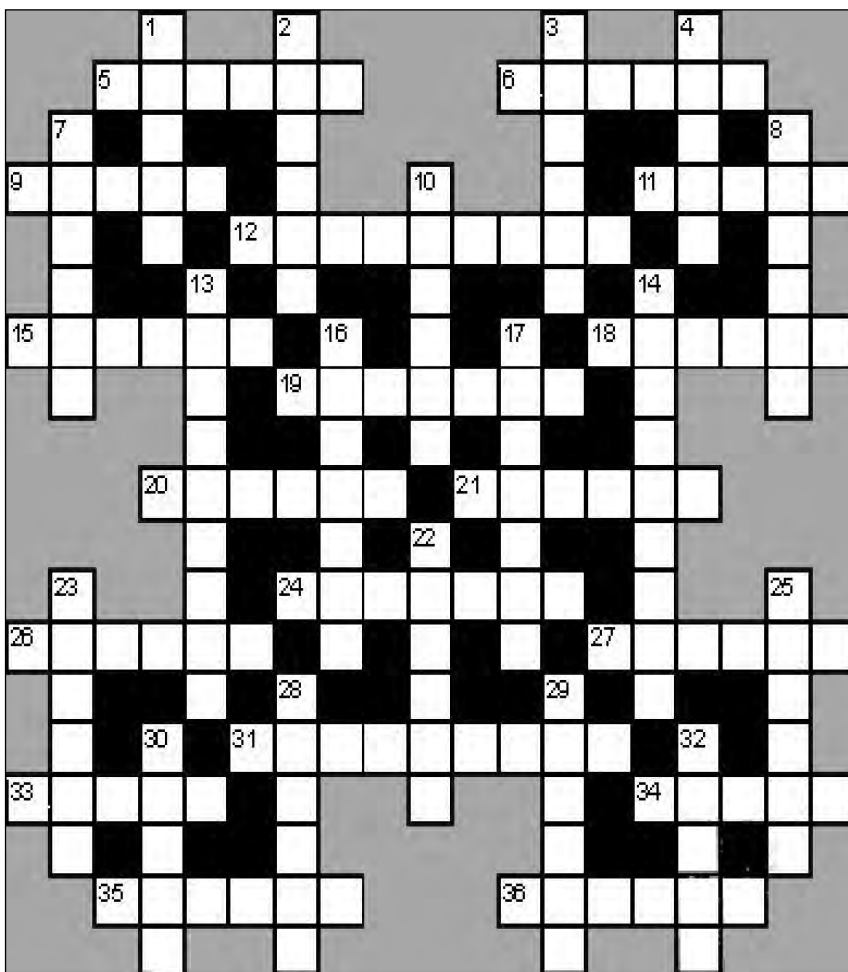
Кроссворд

СУАЛАР:

Дуьз цларара: 5. Балкандин къулухъай пулар кутуннавай еб. 6. Къал квачир гьал, баришугъвал. 9. Набататдин цуьк ахъайдай тлур. 11. Яд квай чкайра жедай къакъан набатат. 12. Клашара тварар жедай ризкы. 15. Шиирдин бенд. 18. Мектебда клелзавайди. 19. Тебиатда экъечзавай гъар са зат. 20. Мурад. 21. Кларасин ктай клус. 24. Дуьзвал, гьакъикъат. 26. Сур девирда дяведа яракъдикай хуьн патал гъиле къадай элкъвей ракъун алат. 27. Испаниядин меркез. 31. 1991-йисуз Ф. Нагъиева арадал гъайи аслу тушир лезги журналдин твар. 33. Дагъустанда алай вахтунда лезги члалал акъатзавай журналрикай сад. 34. Кваса, уюнбаз. 35. Къилел алукай зат. 36. Зулумдик квай гьал.

Тик цларара: 1. Чхрадик жедай алат. 2. Зурба къуват. 3. Хъуьруьн квай драматургиядин эсер. 4. Са зат хуьн патал адахъ гелкъуьн. 7. Тваларикай хранвай къвати. 8. Инсанриз бахтар пайдай, хкетрик квай къуш. 10. Дуьа. 13. Вири рази тир гьал. 14. Гъайванрихъ галаз алакъалу хуьруьн майишатдин хел. 16. Чин тийидай кас. 17. Рикл чулаввал. 22. Гъалаба, риклин къалабулух. 23. Музыкадин алат. 25. Шаир Шихнесир Къафланован ватан. 28. Багъа къаш. 29. Нек ацадай хел. 30. Гвен гуьдай алат. 32. Цин гъайван.

Тукъуьрайди:
Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

ЗНАКОМЬТЕСЬ: РУСТАМ АЗИМОВ

«Любите свою страну и свой народ. Делайте всё для развития и улучшения жизненных условий своей страны, ибо завтра ваши дети будут жить здесь».

С этими словами обратился к молодёжи молодой журналист Рустам Азимов, недавно побывавший у нас в редакции. Рустам, горячо любящий свой народ, переживает за его судьбу.

Рустам Азимов родился в 1987 году в городе Баку, в посёлке Бакиханова. Он родился в простой лезгинской семье. Отец его работает нефтяником, и почти всю свою жизнь посвятил этой профессии. Мать - домохозяйка, занималась воспитанием детей. Окончив в 2005 году школу №94 города Баку, Рустам поступил в Азербайджанский Международный колледж на факультет бухгалтерии. После окончания его он увлёкся журналистикой.

Рустам часто ездит по лезгинским районам республики, особенно тянет его Гусар. Больше всего его тревожат проблемы, связанные с молодёжью, в частности, алкоголизм, неграмотность и незнание своих прав. «Алкоголь уничтожает всё то хорошее, что мы создаём, способствует деградации личности. Человек становится рабом своих желаний. В итоге мы перестаём быть самим собой», - говорит он.

Он часто пишет об этих проблемах. Особенно тянет его спортивная тема. С 2008 года он работает в Информационном Агентстве

ГОСТЬ НАШЕЙ РЕДАКЦИИ

1news.az. Пишет спортивные новости и занимает ряд должностей. Так же наш герой ведёт сотрудничество с азербайджанским спортивным порталом Extratime.Az.

Лезгинская молодёжь знает и любит Рустама Азимова по диспутам и полемикам, которые ведёт он. Набираясь опыта, он стал уделять проблемам лезгин больше внимания. Он на лезгинских сайтах и форумах помогает молодёжи направить свои силы и знания в нужное русло, в полезные дела. Как считает Рустам, газета «Самур» помогает нам в разрешении этих проблем, даёт определённые материалы для пропаганды лезгинской

культуры.

- В Гусарском районе эти проблемы особенно ярко бросаются в глаза. Часть молодёжи, вместо того, чтобы заниматься наукой, образованием, спортом, ведёт однообразную и скучную жизнь. Кроме интернет-игр, поп-музыки нынешних молодых людей ничего не интересует, и они попусту тратят своё драгоценное время на ненужные вещи. Конечно, радикально устранить эти проблемы невозможно, но мы можем свести их к минимуму. Для этого мы должны работать над собой, воспитывать в себе истинного гражданина своей страны и передать всё это будущему поколению, чтобы те не повторяли наших ошибок, - говорит наш собеседник.

Рустам Азимов целеустремлённый человек. На данный момент его цель - получить образование за рубежом и стать опытным журналистом, знатоком своего дела, быть достойным защитником интересов лезгин и вырастить детей, достойных своей страны.

В 2010 году Федерация борьбы Азербайджана провела конкурс на тему «Борьба - путь к возвышению». По итогам этого конкурса, статья Рустама Азимова была признана самой лучшей. Нам остаётся только пожелать молодому журналисту дальнейших творческих успехов и удачи в достижении поставленных целей.

Сабина МАМЕДОВА

ГАФАПАГ

Бати	- фагъум авачир
Гъасал	- гужсуз
Давла	- регъятдиз жагъай къазанжи
Йици	- пис ният
Къамкъах	- фурс гвайиди
Къараж	- пехъи
Муш	- кин
Нев	- чирк
Пифин	- ирин
Шес	- цъуру шал
Руьште	- сарсах
Уъдуь	- язух
Уъште	- ялтах
Хасал	- гъалсуз
Хвашал	- кефлу
Хъици	- хъутур

ЕВРОПАДИН ХАРТИЯ КАРДИК КУТУРТИА...

Къве варз инлай вилик Дагъустанда хъайи Европадин хартиядин регионрин ва къадардал гъалтайла тИмил халкъарин экспертрин Комитетдин векилри и республикадин чIаларин жутьреба-журе моделар ахтармишун ва а чIалар хуьн патал вуч авун герек ятIа чириз кIанз муьжуд чIал хкянай: лезги, къумукъ, дарги, авар, каратин, тат, генух, азербайжан.

Августдин эхирра экспертри Дагъустанда регионрин ва къадардал гъалтайла тИмил халкъарин чIаларин рекъай Европадин хартия гъикI кардик кватIа малумардай отчет гъазурна, талукъ гъукуматрив агакъарда. Экспертри лугъузвайвал, РФ-ди хартия ратификация авуна кардик кутуртIа, и чIалар вилик тухудай цийи къулай шартIар арадал къведа.

Ктабар гъинай къачуз жеда?

Къелдайбуру суракъзавай цийи ктабар абурувай агъадихъ галай идарайрай къачуз жеда.

БАКУДА

«Самур» газетдин редакциядай ва «Академkitab» магазиндай

С.КЕРИМОВА - "КъIар, къIарвияр - Qusar, qusarlilar".
М.МЕЛИКМАМЕДОВ - "Касар".

МАГЪАЧКЪАЛАДА

«Лезги газетдин» редакциядай

Лезги халкъдин махар.

Къиридай жагъанвай гъилин хатIарин шииррин альманах (XVIII-XIX асирар).

Г.ЛЕЗГИНЦЕВ - Человек с гор. II т.

Русско-лезгинский словарь.

ONUN RƏNGLƏR DÜNYASI

Dağlar qoynunda, meşələrin əhatəsində yerləşən, füsunkar təbiəti ilə hamını heyran edən Qusarın şairlər və rəssamlar

lar diyarı kimi tanınması təsadüfi deyildir. Sənət adamları onun gözəlliklərindən ilham alaraq maraqlı əsərlər yaradırlar. Belə sənətkarlardan biri də Camaləddin Dərbəndidir.

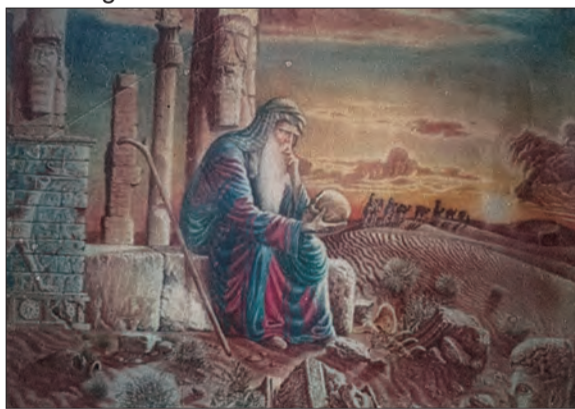
Camaləddin Xəlil oğlu

İsmayılov 1956-cı ildə Qusarda anadan olmuşdur. Şəhər 1 sayılı orta məktəbində təhsil aldığı illərdən rəsamlığa meyl salan bu gənc Azərbaycan Dövlət incəsənət Universitetinin sənaye qrafikası fakültəsinə daxil olmuşdur. Buranı başa çatdırdıqdan sonra o, qrafika və yağlı boya sahəsində ciddi çalışmağa başlamışdır. Həmin janrlarda rəssamın maraqlı əsərləri mütəxəssislər tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir.

Camaləddin tarixi-dini mövzularda çəkdiyi əsərlər də diqqətəlayiqdir. Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvü

Camaləddin Dərbəndi poliqrafçı kimi də tanınır. İyirmi ildir ki, o, dərsliklərin tərtibi ilə məşğul olur.

Zahiddin ƏLİQULİYEV,
Bakı

Qızılı örtə də
qara torpaqlar,
Yenə qiymətini
özündə saxlar!

Səməd VURĞUN

SAMUR

Baş redaktor
Sədaqət KƏRİMOVA

Redaksiyanın ünvanı: AZ 1073 Bakı, Mətbuat, prospekti, "Azərbaycan" nəşriyyatı, 3-cü mərtəbə, 101-ci otaq.

www.samurpress.com

e-mail: sedagetkerimova@rambler.ru

Hesab nömrəsi
26233080000
"Kapital bank"ın 1 saylı
Yasamal filialı
kod 200037
VÖEN 130024708

Qəzet Azərbaycan
Respublikasının Mətbuat və
Informasiya Nazirliyində
qeydə alınmış.
Qeydiyyat nömrəsi - 78

İndeks: 5581

Tiraj: 2000

Tel: 432-92-17

"ZAMAN" MƏTBƏƏSİNDƏ ÇAP OLUNMUŞDUR